

سوال

می‌خواهم درباره‌ی خوارج بدانم.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

خوارج یکی از فرقه‌های گمراه مارق هستند و این گمراهی بر اساس نص و اجماع ثابت شده است. بخاری (۶۹۳۴) و مسلم (۱۰۶۸) از یُسَیر بن عمرو روایت کرده‌اند که گفت: به سهل بن حُنَیف گفتم: آیا از پیامبر - صلی الله علیه وسلم - شنیده‌ای که درباره‌ی خوارج چیزی گفته باشد؟ گفت: از او شنیدم که می‌فرمود - و در این حال دستانش را به سوی عراق گرفت - از اینجا قومی خارج می‌شوند که قرآن را می‌خوانند اما از گلویشان فراتر نمی‌رود، از اسلام بیرون می‌روند چنانکه تیر از کمان می‌جهد.

و ابن ماجه (۱۷۳) از ابن ابی اوفی روایت کرده که رسول الله - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: **خوارج سگان جهنم‌اند** آلبانی در صحیح سنن ابن ماجه آن را صحیح دانسته است.

بنابراین خوارج از جمله‌ی اهل اهواء و بدعت و خارج از منهج و روش اهل سنت و جماعت هستند، اما آنان را مانند دیگر اهل بدعت به سبب بدعتشان کافر نمی‌دانیم.

امام نووی - رحمه الله - می‌گوید:

مذهب شافعی و جمهور علمای اصحاب وی این است که خوارج کافر دانسته نمی‌شوند، و همینطور قدری‌ها و جماهیر معتزله و دیگر اهل بدعت شرح مسلم (۱۶۰ / ۷).

شیخ الاسلام ابن تیمیه - رحمه الله - می‌گوید:

خوارج مارق که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - امر به نبرد با آنان نموده و علی بن ابی طالب که یکی از خلفای راشد است با آنان به نبرد پرداخت و همه‌ی امامان دین از صحابه و تابعین و ائمه‌ی پس از آنان بر نبرد با آنها متفق هستند، و علی بن ابی طالب و سعد بن ابی وقاص و دیگر صحابه آنان را کافر ندانستند بلکه با وجود نبرد با آنان، آنها را مسلمان می‌دانستند و

علی نیز با آنان نجنگید مگر وقتی که دستشان به خون حرام آلوده شد و اموال مسلمانان را غارت کردند، در نتیجه برای دفع ظلم و تجاوزشان با آنان جنگید نه برای آنکه کافر بودند، و برای همین زنان و کودکان آنان را اسیر نکرد و اموالشان را به غنیمت نبرد

مجموع الفتاوی (۳/ ۲۸۲).

ابن عابدین - رحمه الله - می‌گوید:

«و اگر در بحث علمی با آنان تصریح به کفر معتزله شد که مذهبشان کفر است، این یعنی لازمی فلان گفتارشان کفر است و به معنای کفر خودشان نیست، زیرا لازم مذهب به معنای خود مذهب نیست.

همینطور آنان این سخن را نگفته‌اند مگر به سبب شبهه‌ی دلیل علمی آنطور که ادعا می‌کنند، اگر چه دچار اشتباه شده‌اند و گرفتار محذور گشته‌اند» حاشیه‌ی ابن عابدین (۳/ ۴۶).

از شیخ عبدالرحمن بن صالح المحمود حفظه الله پرسیده شد: آیا خوارج کافرند؟

ایشان چنین پاسخ دادند:

«علما درباره‌ی کفرشان اختلاف دارند، اما صحیح آن است که کافر نیستند، زیرا از علی بن ابی طالب - رضی الله عنه - درباره‌شان پرسیده شد که آیا آنان کافرند؟ ایشان فرمودند: **از کفر گریخته‌اند** بنابراین آنان گرفتار بدعت تکفیر شده‌اند و ما نباید همچون آنان گرفتار بدعت تکفیر شویم و کافرشان بدانیم. این ان شاءالله قول راجح و صحیح‌تر است، اگر چه بر بدعت‌های آنان لفظ بدعت‌های کفرآمیز اطلاق می‌شود» (شرح کتاب لمعة الاعتقاد: ۷/ ۲۶).

از جمله بدعت‌های خوارج:

- آنان معتقدند ایمان کم و زیاد نمی‌شود.

- ترک واجب را سبب کفر می‌دانند.

- انجام گناه کبیره را سبب کفر می‌دانند.

- با مخالفان مسلمان خود با شمشیر روبرو می‌شوند.

برای توضیح بیشتر در مورد خوارج و بدعتشان به پاسخ سوال شماره‌ی (175217) مراجعه نمایید.

والله اعلم